

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celipoli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; narečnino in oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 9.

V Ljubljani, 1. maja 1874.

Tečaj XIV.

O m i k a.

Kaj pa je omika? Po smislu nekaterih je omikan tisti, kdor vse zaničuje in zametuje, kar ga spominja, da ima razun telesa še neumerjočo dušo; tisti, kdor ne veruje ne na Boga ne na hudiča, kakor že ljudje govoré; tisti, kdor ima naj večje veselje pri vživanji; tisti, kdor svojega bližnjega le toliko čisla, kolikor pričakuje koristi od njega, ali kolikor se ga boji, da bi mu ne škodoval; tisti poslednjič, kdor se velemožem do tal priklanja, slabejšega pa z nogami tepta, — taki je nekaterim omikan in izobražen. Taka omika pripelje do laži in zvijače, in odpira na stežaj široka vrata vsakemu nasilstvu, kolikor nji tega ne brani druga močnejša surova sila. Taka omika pripelje prav gotovo do razpada človeške družbe; je vojska vseh zoper vse. Tako omikan je doveršena žival; ima vse lastnosti zveri, samo da te lastnosti podpirajo še duševne moči; od takega poje pesnik: „Groz nar hujši glava, je v blodnji mnenja človek sam“.

Drugim je omikan zopet tisti, ki se s svojim vedenjem zna prikupiti, ki vsakemu vé povedati kaj ljubeznjivega, ki bi vsem rad vstregel, pa se vendar ne vsiluje, ker noče biti nadležen; „O kako zelo je ta človek omikan“, pravijo nekateri. — Ni treba, da bi od tega dalje govorili, ker tako omikan človek je podoben lepo pisanemu metulju; habice se mu precej osmučejo, da se le količkaj robate stene dotakne. In vendar se ne more od njega reči: „Ne stori nič, ne pokvari nič“, ker vse, kar stori, je še manj, kot nič, in to je pa že nekako zlo.

Drugi pa zopet pravijo, da je tisti omikan, ki neznansko veliko vé; na vse, kar ga vprašajo, modro odgovarja, in ume prav lepo pripovedovati. Res da! marsikateri tak je sila učen, prav veliko vé povedati, kakošen je za-

kon narave, ki deluje na neizmernem prostoru neba, in v posameznih telesih snovi zvezuje; prašajmo ga pa, kako je to narejeno, in zakaj da je tako, nam bo vse tako učeno dokazoval, da ga nihče ne bo razumel in zarad tega bodo klicali nekateri: „Kako sila učen je ta gospod“, ker vse to, kar ne razumó, jim je tudi učeno. Dostikrat si pa tak učenjak misli: Eden nespameten več vpraša, kakor mu more odgovoriti sto modrijanov, pa molčí. Od modroslovja, no, od tega vé tak učenjak še posebno veliko povedati, „kaj je biti, kaj ne biti,“ to mu vse gladko teče, govori od vseh jezikov, od vseh stoletij, in marsikateri ga stermé posluša in naslednjič pravi: „Sedaj pa še manj vem kakor prej“. Pri zgodovini ume odkriti vsa skrivnostna djanja; z lučjo učenosti preiskuje vsa temna kota, ako pa človek, ki ga sliši govoriti, sam kaj misli, prepriča se, da ta učenjak zgodovino po svoje obrača in kuje, njegova sodba ni stvarna (objektivna), ampak zelo osebna (subjektivna). Ako pa za tem učenjakom dalje gledamo, pa vidimo, da je sicer učen; a posebno spoštovati ga ne moremo iz marsikaterega vzroka.

Ako pa vprašamo, koliko vpliva ima tak učenjak na človeško družbo, moramo se ozirati na to, kako stopnjo ima v človeški družbi! Ako je zasebnik, nima veliko vpliva; navadno je to červ, ki po bukvah gloda in je v praktičnem življenji brez veljave. Veliko večji je pa njegov vpliv, ako je delaven v slovstvu, ker njegova vednost, njegova znajdenost in derznost v terditvi ljudi prevari, in svoje misli vcepi drugim, posebno pa tem, ki so zaverгли vero na razodeto resnico, pa toliko bolj živo njemu verujejo, in kakor nekdanji Pitagorovi učenci odrežejo se v kratkem rekoč: „Tako je povedal naš mojster“. — Kaj lepi pogled to; a gledati bi se smelo le od verha dol. Veliko več pa vplivajo taki učenjaki, ako so učeniki mladine po šolah; mladi ljudje jim vse verjamejo, kar so jim pa starši pripovedovali, tisto radi zametujejo kot pravljice, ker tako govore njih učeniki; ti so pa nezmotljivi, in sila učeni. Ako pa mladost vendar le čuti, da serce pri vsem tem ostaja prazno, pa to kmalo mine, in kakor hitro to zgine, zaveržejo vero svojih starišev; zaveržejo pa tudi vse dolžnosti, katere vera naklada. Iz tega je razvidno, da taka omika počasi, a gotovo razjeda človeško družbo, in strup vnemarnosti, neverstva in praznih fraz, prekvasi poslednjič vso človeško družbo; državne postave nemorejo nikdar mravnosti vzderžati tam, kjer je podlaga za mravno življenje odmaknjena.

Omikan nam je tisti, ki toliko zna, kolikor mu je treba za njegov poklic; ki se ne ponaša s svojim znanjem, in to kar ima, obrača svojemu bližnjemu na korist; ki zna to, kar ve, tudi stvarno dokazati, ki svojega bližnjega čisla in ljubi kakor samega sebe, ki odkritoserčno in brez ovinkov spozna, da njegove vednosti segajo le do določene meje, da pa od te meje naprej mora le verovati, ker pozna le učinke, vzrokov

pa ne more znajti; ki preiskuje prikazni v naravi, a ne da bi samega sebe povzdigoval; omikan dalje je tisti, ki spoznava, da ga nad živaljo ne povzdiguje le telo in duša, ampak še kaj drugega in imenitnejšega. Taki se vedó povsod skromno in pohlevno; zgodbe pregleduje stvarno a ne osebno; vsakikrat znajo ločiti osebo od stvari, tudi so vsaki čas pripravljeni naučiti se kaj novega, ker dobro umejo, da vse to, kar znajo, je le malenkost proti temu, kar imajo vediti. Taki omikani bodo zmirom za svojega bližnjega toliko ali še več skerbili, kakor sami za se; njegovo dušno in telesno blagostanje podpirali, in mu koristili kakor bodo vedli in znali. Ko bi bilo veliko tako omikanih, bi postalo družinsko življenje res harmonično; vsem bi bilo vstreženo; a troja omika, o kateri smo prej govorili, človeštvo le bega in mu nikakor ni v blagor.

Živa šola.

Osmi pogovov.

Pénica.

Ali poznate ptico pénico? Kdo jo je že videl? Povej, kakošna je? Ali kaj poje? Kako poje? Kako pravimo tistim ptičem, ki pojejo? Naštej več pevcev! Ali je pénica po zimi pri nas, ali gre drugam? Kako pravimo tistim ptičem, ki ne ostajajo po zimi pri nas? (Selilni ptiči, ptiči selilci, zato, ker se selijo.) Naštej nekaj selilnih ptičev! (Pénica, lastovka, pastiričica, kúkavica, žerjavi, šterki, pustolôvke i. t. d.) Zakaj se ptiči jeseni drugam selijo? Ob čem živé ptiči selilci? Kaj pénica jé? (Velika dobrotnica.) Ptičja gnjezda moramo varovati, še dotakniti se jih ne smemo, da ljubih živalic ne preženemo. Poslušajte, bodem vam povedal, kako je neki mož (Mirán) otrokom naročal in jim govoril, ko so šli mimo ptičjega gnjezda; šeptal je:

»Tiho, tiho, le počasi,
Da stopinja se ne glási;
Tam v zatičji germa, glej,
V krilu varnem gostih vej,
Gnjezdice drobnó je skrito,
Meni samemu očito.
In iz njega, glej, ljubó
Gleda drobna mi glavica!
O ne boj se drobna ptica!

Kaj trepeče ti okó?
Kák bi moral človek biti,
Da bi mogel ti kaliti
Tiho srečo, ljuba stvar?
O ne boj se nas nikar!
Mila tebi sreča bodi,
Rod veselo svoj izvodi,
Da vaš zbor poletni dan
V gozdu peval bo glasán!«

Otroci so prijaznega moža radi ubogali, in niso nobenemu ptičku kaj žalega storili.

Izgovarjajte počasi besedo „pénica“! Kteri glas tù naj glasneje zategujemo? Kteri glas se sliši potem? kteri na koncu? Kako se ime-

nuje prvi, kako drugi, kako zadnji krepki glasnik? Zapišimo glasnik *e*! Čemu je ta čerka podobna? ali ni kakor *o*? Komu je podoben *i*, ali ni podoben dečku, ki se je odkril? Čemu je *a* podoben? ali ni kakor drevesce s količkom? Napišite vse tri glasnike, ki jih slišimo v besedi „*pénica*“!

Ali še znate pesmico, ki smo se je zadnjič učili?

Zapojmo: „Ptičice lepo nam pevajo“!

Poslušajte, danes vam bodem zapel zopet drugo lepo pesem, ki nam kaže ljubo

p o m l a d.

(Kanon.)

Ko pom-lad pre-mi-la ver-ni-la se k nam, je
ptič-ke zbu-di-la, da po-je-jo nam.

Peter Hitzinger

(Znojemski, Podlipski)

v

slovstvu slovenskem.

IX.

V Ljubljanskem Časniku 1850 l. 74—79 je spisal J. Terdina „Pretres slovenskih pesnikov“. Najprej spregovori o tem pretresu v Novicah 1851 l. 6—10 L. Pintar pod naslovom: „Nekaj iz Vesne“; koj za njim pa se v Ljublj. Časn. l. 13 oglasi Podlipski v sestavku: „Beseda na pretres slovenskih pesnikov“.

„Pesnike in sploh pisatelje pretresati in med seboj križem primerjati, je pač sitno in nehvaležno delo; nekdo mu je odločil med pesniškimi merami hromaste Jambe („Der Choliambe ist ein Vers für Kunstrichter“. A. W. Schlegel). Nam se zdi, de bi si bil pretresavec besedo v Prešernovim „Orglarji“ v vodilo vzeti smel, kjer svari Bog orglarčka:

Komur pevski duh sim vdihnil,
Z njim sim dal mu pesmi svoje;
Drugih ne, le te naj poje,
Dokler de bo v grobu vtihnil.

Kakor slavčik ne da se drugač podučiti, in vsak tičik nar raji svoje goni, tako je po svoje tudi s pesništvam. Prešerin je povsod le Prešerin, Koseski je Koseski, in Vodnik, naj se tudi na germadi sožge, le pride tič Fenis na dan. Vender tudi pretresavec vsak po svoje sodi, in nočemo svojih misel nikomur vsiliti. Ene pa naj vender ne zamolčimo, de . . . Vodnik se v pesništvu zato ni višje vzdignil, ker je bil duhovnik in miniščik. De se duhovnik in miniščik ne bo v tistih pesmih lahko povzdignil, v kakoršnih se je Prešerin, to lahko veljati damo; de bi pa v drugačnih pesmih po svoje višje leteti ne mogel, ker je duhovsko in miniško oblačilo malo okorno, se nam zdi, de ni resnica. Saj Vodnika to ni zaderževalo, ko je pel Veršaca in Ilirijo oživljeno, še tudi ne, ko se je lotil Anakreontovih pesem, v katerih Vinodaj in celo pobič Ljubezin mesto imata. Po drugim se nam zdi, de ne nese pesnika samo predmet njegoviga petja visoko, ampak perute, ktere so mu od stvarnice dane; drugač ne ako velja Šilerjeva pesem: „Deklica iz ptuje“, kakor jo nekteri razlagajo, od pesništva“. (Sledí nekoliko bolje poslovenjena od I, 3) — „Poslednji stavik:

Je vse prijazno sprejemala;
Se bliža mili z miljeno:
Nar boljši dar je njima dala,
Zmed vsih nar lepši rožico —

bi po takim dal razumeti, kakor de bi bile „pesmi ljubezni“ same na sebi nar višji leteti pripravne; tega pa pretresavec sam prav ne verjame, saj ne vemo, kako de bi bil družiga pesnika zavoljo visokih misel hvalliti mogel, kateri nosi tudi duhovsko suktnjo, ni sicer po obleki pa je po duhu ves miniščik, in tiste pesmi ljubezni silno čerti. Po naše zdi se nam, de bi nar višji predmet pesništva izrečen bil, ko bi se poslednji stavik Šilerjeve pesmi nekako prestvaril (kar je še dijak storil že Hitzinger, cf. I, 3), na primero:

Je vse prijazno sprejemala;
Ko vidi svet Bogu altar,
Je vneta vzdignila se, dala
Nar lepši cvet, nar boljši dar.

Saj je Koseski „visoko pesem“ imenoval, ko si je predmet taciga obsežka v prepevanje izbral. In tudi Dante, nič manj imeniti rojak tistiga slovitiga Petrarka, kteriga si je Prešerin, ako se je na kteriga obračal, v zgled vzel, je svoje dni nekakošno tako sodil. Naj sledi tukej v konec naše male besede začetik njegove kancone v hvalo Marije Device (Della beata Vergine Maria):

Serca nečimernost, duha zmotnjave
So znale misel nápačno nagniti,
Pogosto govoriti
Od tega, kar molčim, zakrijem raji.

Zdaj hočem praviti od ljubezni prave,
 Od zgleada, v kterigā blišečim sviti
 Tam mora zamakniti
 Se vsak zveličan duh v nebeškim raji,
 Kjer čuti se nar slaji
 V zavetji svetim vsaka blaga duša,
 Ko to ljubezin skuša,
 Ki pelje jo na zveličansko mesto.
 In jez pustim zdaj misel na nezvesto
 Ljubezin tega svéta,
 Časti za sladko ime je duša vneta,
 In od Device presveté Marije
 Povem naj zdaj; nji pesem naj se izlije itd.« —

Kakor je o tej priliki Podlipski dostojno spregovoril jo o slovenskih pesnikih ter iskreno o pesništvu najvišem predmetu; tako je šaljivo zapél jo o pravopisu v Novicah l. 31 v dobrovoljni gazeli:

Kdo kaj sme, in kdo ne.

Vsak poljubno piše; jez tud' se pripravim — pa ne smem.
 Čerke nar pred kot Latinec vse vse stavim — pa ne smem.
 Frank ima in Brit s Poljakam za edin glas čerki dve;
 Mislim tak hoditi jez po potu pravim — pa ne smem.
 Kdaj Ciril je greške čerke z novimi pomnožil bil;
 Ravno tak jih zdaj k latinskim jez pristavim — pa ne smem.
 Kljuk Španjol verh čerk prideva, in enako tudi Čeh;
 In vesel kaj tako rabo jez pozdravim — pa ne smem.
 Kje v besedi glas se vzdigne, to začerta Grek povsod;
 Ga posnemam nekaj, spet sim na nepravim — in ne smem.
 Stavi Rus in Serb v imenu božje Majke *i* in *ja*;
 Mu podobno dolgo v svojim onegavim — pa ne smem.
 Vsak po svoji volji piše; le Slovenec nimam prav;
 Vse se graja, kar počnem pod nebam plavim: de ne smem!

Zgodilo se je, da je nekdo izdal zbirko pesem v več polah iz nekega slovenskega časnika, pa ni poprašal prej ne vrednika ali založnika njegovega, ne pesnika samega. Ker je prizadeti pesnik bil Podlipski sam, pojasni pravice pisatelj zastran njih izdelkov, dobo brambe za literarno lastino ter določke za kazni in pravico odškodovanja v Novicah 1851 l. 32, 33 pod naslovom: „Ne kra di!“ — „Za razno lastino so Novice že postave oznanile; naj prineso, pravi, še tisto, ktera tudi njih in njih dopisatelje zadeva, namreč postavo ali patent zastran varstva pismenske ali literarne lastine zoper nepravno izdajo in ponatis, od 19. kozoperska 1846.“ —

Kar je sprožila „Matica ilirska“ potrebo bližanja mnogoterih slovanskih jezikov, so se poprijeli v jezikoznanstvu zvedeni možje v mnogih časopisih tega predloga in ga pretresovati začeli. V Novicah l. 33 je P. B. pričel spis: „O zadevah eniga samiga slovanskiga jezika“. — Hitzinger, ki je že l. 1849 (Cf. VII, str. 18.) nasvetoval v ta namen jezik

staroslovanski, ne more dočakati skončanja, ter se oglasi zapored o tej stvari v Ljublj. Časniku št. 69, 70, 74: „En vseslovanski književni jezik“.

Po kratkem vvodu piše s perva nekako muhasto, na pr.: „Tedaj en vseslovanski književni jezik hočemo. Kateriga pa bomo izbrali? Mi Slovenci pač tukej ne bomo s svojim glasam prevagali, ker nas je premalo; dasiravno Abecedo brez nehanja za celi svet kujemo. Vonder káko besedo reči znamo zraven, ali nam bo prav ali ne.“ — „Desiravno je želja skorej vsih učenih Slovanov en književni jezik imeti, niso vonder vsi ene misli o tem, po kateri poti bi bilo do eniga vseslovanskiga jezika priti. Ena stran meni nar bolj storiti, ako med raznimi slovanskimi narečji eniga v poglavituiga izvoli, dasiravno bi se tisti še kaj bolj izobraziti znal. Po tej poti imamo res nar hitreje en književni jezik, naj se izbere staroslovanski, ali ruski, ali kateri drugi (česki, serbski ali ilirski). Druga stran pa misli, da naj se vseslovanski književni jezik časama rodi, samo naj se v vsakim narečji pridno piše, in zraven pazi, se v pisanji če dalje bolj drugim bližati.“

Da je znal Podlipski marsikaj povedati o slovanskih jezikih posebej in sploh; pa tudi o tem, po katerih vodilih naj si med seboj bližati prizadevajo, kako v posamesnih besedah, kako v skladanji pri govorjenji in pisanji; pokazal je dokaj učeno v omenjenih treh sostavkih, kjer proti koncu na primer spet piše: „Rečeno je bilo, da staroslovenščina bi bila pred drugimi v vseslovanski književni jezik priporočiti; tega bi se več ali manj tudi Rusje poprijeti znali, kateri so ga že pisali, in ga v cerkvi še imajo.“

Enake misli je tudi pisatelj v Novicah z znamnjem P — B —; in on tudi prav primerjeno pot do ediniga jezika priti naznani; misli namreč, naj bi se en časnik vstanovil, kteriga namen bi bil o tej reči Slovane združiti. Koliko se po enim, dasiravno ne obširnim časniku v jezikoslovstvu storiti zamore, so nam Slovincam Novice spričevanje; kje bi še mi zadej bili, ako bi nas ne bile spodbudile in naprej peljale! Za tak časnik vstanoviti, bi morebiti Dunaj ali Beč nar boljši mesto bilo, ker ima dosti učenih Slovanov v sebi, in ker bi bilo dopisovanje in razpošiljanje nar bolj olajšano. Ruski časnik so v Pragi menim da ravno zavoljo vpeljanja rusovskega jezika napraviti hotli. Ako bi tedaj staroslovanski jezik bolj sploh dopadel, koliko bi ravno naš rojak, Dr Miklosič tukej storiti zamogel; tudi v staroslovanskim bi novi pravopis znal mesto dobiti, kakor je bilo prvi pot od ruskiga rečeno. Naj bi pa v začetku še noben jezik kakor vesoljni spoznan ne bil, tedaj pa naj bi se časnik ali v ilirskim, ali v raznim jeziku začel, in gotovo bi se v nedolгим času na eno ali na drugo stran večjina pokazala, po kateri bi se dalje ravnati moglo.“ (Cf. Ljublj. Časn. 1851, str. 294.)

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega skusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominek po prislovcici latinski: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

8. dan septembra. (Izlet v razne kraje ob bližavi južne železnice s prepoštovanima g. g. docentoma naravoslovja Hayek-om in Bisching-om.) Dahašnji izlet bil je le prostovoljen, ter je imel namen, da seznanimo učitelje, ki se ga vdeležijo, z nekaterimi znamenitostmi, pa tudi z naravskimi obrazi v bližini južnega oddelka dunajske okolice. Vodila sta izlet vzajemno g. g. Hayek, docent naravoslovja v III. in II., in Bisching, docent imenovanega predmeta, v I. razredu. Oba sta še mlada, pa jako brihtna in zmožna profesorja. Sprelepo vreme in prirojena vedoželjnost gnala je tudi mene v zgodnjo jutro zopet proti južnemu kolodvoru, kjer se nas je bilo o napovedani uri snidilo precej obilno število zvestih sobratov. Z navadno urnostjo peljal nas je hlaпон po dunajski že precej dobro znani okolici do postaje Atzgersdorf, kjer smo izstopili. Ob zelo lepo osnaženem, z dragocenimi spominki ozališanim pokopališču, ki nosi nad vhodom napis: „Ort der Ruhe“, in po katerega osredku je nasajen košati drevored, napotili smo se proti zapadu, in sicer po cesti, ki pelje v vas „Mauer“. Proti imenovanem kraju gredoči smo videli kositi tri možake na nekem deteljišču kaj urno zeleno kermo, kar bi ne bilo sicer nič čudnega, ko bi ne bil ravno Mali Šmarin, tedaj zapovedani praznik. Gospodar teh ljudi je bil gotovo slabo na pratiko pogledal to jutro, da jih je izgnal k takemu delu na polje. Pri prvih hišah v Mauer-u zaobrnili smo se v grič k levi, ter prišli čez eno rebro v jako obširne, pa še veliko bolj čudovite kamnolome. Mehki rujavkasti kamen zmesen je z neštevilnimi školjkami, polževinami in enakimi okamninami, in oba g. g. docenta tolmačila sta nam to prikazen enako: da je namreč pred vekov veki, morda pred milijoni let stalo tu morje, odteklo se, in pustilo nazaj te strašanske sile podmorskih, zdaj okamnelih, med peščenimi kamen pomesenih živalic. Če sem prav umel, imenovala sta g. g. docenta ta kamen: „Ceritien-Kalk“. Z veliko vedoželjnostjo smo pregledovali in razbijali razne kamnate kosove, ter nabirali si lepše eksemplare v spomin. Tu na tem mestu sporodila se mi je vpervič misel na vtemeljenje zbirke okamnin in mineralov za mojo učilnico v daljni domovini, kateri sem z

ravno tu nabranimi eksemplari pozneje resnično tudi vložil temelj. G. g. docenta pravila sta nam, da ta kamen, če en čas od roba vlomljen leži, postane silno têrd, in rabijo ga za temeljne zidove pri dunajskih stavbah. Prišedši iz kamnoloma na drugo višino imeli smo res prav rajski razgled na železnico in na neizmerno planoto proti vzhodu. Sprelepo vreme in zlati solnčni žarki dajali so lepovidu še večjo krasoto. Pa to še ni bilo vse. Zvonovi doneli so v bližnji in daljni okolici v prečudno prijetni harmoniji, vabivši verno ljudstvo k Božji službi. Le ena reč motila je nepopisljivo lepoto; kaj neprijetni kontrast k temu namreč je delal začerneli dim, ki se je valil dalječ na okrog iz neštevilnih šibkih tovarnih dimnikov, spričevajè, da nepoznan, ali vsaj premalo v čislih je mnogim Marijnega rojstva visoki praznik. Botanizovajè spustili smo se zopet navzdol, in napotili se proti vasi Liesing (Atzgersdorf-u sosedna železnična postaja), katera ima dalječ slovečo velikansko pivarno z globokimi skalnatmi kletmi. Da bi se nekoliko okrepčali, podali smo se v lični pivarnični salon, ki stoji na zmérnej višini. Pridno prigovarjali smo jako okusnemu pivu, katero nam je, ker je bilo postalo že precej zelo vroče, prav dobro teknilo; ko smo se pa nekoliko spočili, vzdignili smo se zopet na daljno popotvanje. Kmalu naprej od pivarničnega salona prišli smo zopet na gričnati verhunec, kjer se nam je odkril novi, nepopisljivo sprelepi panorama. Na sever imeli smo razgled nazaj proti Dunaju; na vzhodu širile so se neizmerne planote proti Ogerskemu, na jug vidili smo okolico tergov Bertholdsdorfa in Brunna am Gebirge, ter vasi Enzersdorf; naj bolj idilično sliko pak nam je kazal razgled na zapad. Mična vas Kalksburg — živa podoba pokrajin sprelepe talijanske zemlje — s slovečim jezuitskim vstavom na vzhodu v romantično Breitenfurt-sko dolino kazala se nam je k desni v dolini. (O Kalkburški farni cerkvi terdijo, da je naj lepše vaščansko svetišče v Avstriji.) Proti levi pak je stala nam nasproti na zmernem homcu obširna vas Rodaun*), ter odpiral se od tam naprej vhod v Kaltenleutgeben-sko dolino. Botanizovajè napotili smo se v dolino proti Kalksburg-u, da bi v ondotnem kamnolomu, kjer ob enem pripravljajo tudi sipo za posip ceste, videli zopet mnogo okamnin iz starega sveta. Ko bi bil imel kaj torbice pri sebi, mnogo čudovitih stvari bi si bil zopet ondi nabral; popolnoma prazen pa vendar nisem hotel zapustiti tega kraja, in nabasal sem si precej težkega, okamnjenega morskega ježa (versteinerte Seeigel), ki naj bo ostal naši železniški šoli svedok moje nekdanje navzočnosti v Kalksburgu.

*) Pač nisem mislil, ko sem napajal oko svoje v slasti ogledovanja te sprelepe okolice, in sosebno pri oziranju na Rodaun, da v ravno tej vasi bo ob leti sklenil življenje svoje moj nekdanji součeneec iz mladinskih let, ter sloveči naš slovensko-narodski pervak dr. Lovro Tomaš. V tem Rodaun-u namreč zastalo je oko njegovo, in potočilo zadnjo solzico!

Ker smo imeli narediti še dolgi pot, nismo šli v vas (kar bi bil jaz pač rad storil; ali od družbe se mi ni bilo ločiti); prestrigli smo toraj koj kraj vasi dolino, ter ob jezuitskem vstavu in vertu šli proti zmerni višini, ki nam je opasovala okolico na levo. Tik zadaj za vstavom in njegovim obširnim perivojem vkrenili smo jo na desno, pospejnati se jeli kvišku, zdajci pa nahajali se tudi v nasajenem zalem gozdu črnega in rudečega borovca (Schwarz- und Roth-Föhre), kar nam je spričevalo, da tu odrejajo in oskerbujejo hosto po natančnih pravilih umnega gozdnarstva. Gosp. docent Hayek je bil v sredi med nami, in ves čas posebno zgovoren, ter nas je na vsako količkaj znamenito stvarico pozorne delal. Novo mi je bilo med drugim slišati, da naše navadne zelene žitne kobilice (Gottesanbeterin), katerih je ravno ena ferčala mimo nas po zraku, in jo je g. profesor vjel, na severnih krajih našega cesarstva ne domujejo, in da jih od Dunaja naprej gor ni lahko več videti. —

Precej dolgo šli smo po gostem gozdu, naposled spustili se zopet navzdol, ter prišli v ozko osamljeno dolino. Kmalu dospeli smo do dobro vravnane ceste, in ker so stali ob nji tudi berzobjavni koli, spoznal sem iz tega, da pelje do kakega bolj znamenitega kraja. Da se o tem nisem motil, sem se kmalu prepričal. Ob desni strani doline pričeli so se kmalu neizmerni apnjenski kamnolomi; poleg ceste pa je stala komaj streljaj znarazen apnenica za apnenico, kjer se kuha apno po fabriško in na dozdameni neznani način. Ne kakor po naših južnih krajih, ampak v popolnih plavžih se pripravlja ondi apno, in ne kurijo se apnenice z lesom, ampak po večjem s premogom in ogljem, katera poslednja kurjava po tolmačenju gos. Hayek-a vendar daje veliko slabejši zidarski material mimo perve. Apno razpošilja se na razne strani; naj več na Dunaj.

Od bistrega studenca, imenovanega „Priessnitz-Quelle“, pričela se je vas Kaltenleutgeben, ki je stisnjena v zelo tesno in ozko, pa posebno prijetno dolinico. Hiše, po večjem nizke (pri tleh) so tako mične, kakor same igračice. Pravilo se nam je, da mnogo premožnih Dunajčanov poletni čas tu v lastnih domovjih prebiva, in le pozna jesen jih privabi zopet med mestni hrup. Kako občine dunajske okolice skerbé za svoje revne in onemogle sosrenjčane, videl sem že prejšni dan v Atzgersdorf-u; danes pa zopet tu; kajti prav lična hiša ob cesti nosila je napis: „Armenhaus“, in neki učitelj iz Gorotana, prebravši to besedo, šaljivo je djal: Bei uns in Kärnten ist die ganze Welt: Armenhaus“. Dolgo smo šli še skozi vas, dokler nismo dospeli do zelo prijazne in prostorne gostilnice z napisom: „Gemeinde-Gasthaus“. Tu smo imeli poldanski obed, in nisem se zamogel prečuditi za toliko število nepričakovanih gostov, vendar tako nagli in dobri postrežbi. Posebno židane volje smo bili, in do zadnjega trenutka svojega življenja menda ne bom pozabil tega

dneva in izleta. Po obedu razkropili smo se tovariši nekoliko znarazen. Jaz in nadučitelj Jak. Schwarz*) iz Vorarlberškega šla sva najpred ogle-dat Dr. Winternitz-evo „Wasser-Heilanstalt“. Vse mogoče razvedrila in olajšave, pa tudi zabave ponudjene so tu bolnikom: salon, godba, koncert, mična šprehajališča itd. Od tod naprej šetala sva proti koncu doline, kjer stoji na zmerni višini v preljubeznivem položnji farna cerkev, in od kjer se vidi dalječ nazaj doli skozi dolgo vas. Odzvonilo je bilo ravno k popoldanski božji službi, toraj sva pospešila korake proti svetišču, da bi se pridružila ne ravno obilnemu številu zbranih vaščanov. Prav gin-ljivo se je veršil sv. obred, in tudi tu sem zapazil, da ljudstvo po odnotnih krajih rado pospremlja s splošnjem petjem orgljene glasove. Ko po končani večernici prideva s tovarišem zopet do gostilnice, zbirali so se že součiteljji za odhod, in zdajci začul se je glas: naprej!

(Dalje prihodnjič.)

Dopisi in novice.

„Normal - Lehrpläne“ izgledni učni čerteži se imenuje knjiga, katero je izdalo c. k. šolsko svetovalstvo za Štajarsko, a spisal c. k. šolski nadzornik gsp. Anton Klodič, poprej v Gradcu, sedaj pa v Terstu, ljudskim šolam v porabo.

Knjiga ima:

a) Urne čerteže. »Stundenpläne« za štirnajstero šol začenshi pri VIII. razredni ljudski šoli, končaje pri I. oddelku razdeljenih enorazrednih ljudskih šol, s katerim ob enem se podučujejo tudi dečki in deklice zadnjih let (13. in 14.).

b) Naučne čerteže »Lectiionspläne« za 13 versta šol začenshi pri VII. razredu sedmorazredne ljudske šole in končajè s prvo skupino (Gruppe) razdeljenih enorazrednih ljudskih šol.

c) Učne čerteže »Lehrpläne« za deset versta ljudskih šol od VIII razredne ljudske šole notri doli do učnega čerteža za I razredno ljudsko šolo, ker se namreč podučuje 1. skupina dopoldne, 2. popoldne; takih šol je pri nas na Kranjskem naj več. —

Potem so razloženi vsi nauki, kateri so predpisani za ljudsko šolo, in katere našteva učni in šolski red 20. avgusta l. 1870 po glavnih delih tako temeljito in umevno, a vendar ne preveč obširno, da si učitelj s to knjigo prihrani skoraj celo zbirko pomožnih knjig; zraven je tudi temu, ki hoče kaj več vedeti in se dalje podučiti, nasvetano, katere knjige naj rabi v to, imenovane so tudi pomožne knjige, ktere imamo Slovenci za ta ali uni nauk. — Da se naši p. i. čitatelji sami prepričajo o natančnosti, doveršenosti in dejanski rabljivosti te knjige, podamo tukaj obrazec za

*) Bil je to taisti Schwarz, katerega žalostno smert omenil sem v 22. listu lanškega „Tovariš-a“. Ravno ta dan sva se bila posebno sprijaznila, kajti spoznal sem bil v njem jako zmožnega, pa tudi na vse strani zelo brihtnega in umnega moža in poštenjaka. Avstrijsko učiteljstvo ima menda malo enacih moči. Pis.

a) Urni črtež

po razdeljenih enorazrednih ljudskih šolah.

Število naukov	Nauki	Skupini												Podučne ure
		I.						II.						
		I. razdel.		II. razdel.		III. razdel.		I. razdel.		II. razdel.		III. razdel.		
		Šolska leta												
		1.		2.		3.		4.		5. in 6.		7. in 8.		
Neposred.	Posred.	Neposred.	Posred.	Neposred.	Posred.	Neposred.	Posred.	Neposred.	Posred.	Neposred.	Posred.			
1	Veronauk	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—	4
2	Jezikovi poduk	6	14	6	11	6	10	5	10	5	9	5	9	16 1/2 + 31 1/2
3	Številjenje	2	4	2	4	2	4	2	6	2	4	2	3	6 + 12 1/2
4	Natoroznanstvo	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	2
5	Zemljepisje in zgodovina	—	—	—	—	1	—	1	—	2	—	2	—	3
6	Lepopisje	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	1 + 1
7	Risanje in geometrično oblikoslovje	1	1	1	2	1	2	1	3	1	3	2	3	3 1/2 + 7
8	Petje	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—	2
9	Telovaja	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—	2	—	2
10	Ženska ročna dela	—	—	4	—	4	—	4	—	4	—	3	—	7
11	Gospodinstvo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Vsega skupaj za		17	19	18	18	19	17	17	19	20	16	21	15	
a) dečke		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
b) deklice		18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	
Število ur za podučevanje učiteljevo		16						16						

Opomba. Kjer je en sam učitelj, pa več razdelkov v eni sobi, učitelj govori le enemu razdelku, neposrednje podučuje, drugi razdelek izdeljuje nalogo, učenje je posrednje. Dalje.

Iz Hrušice v Istriji. V naši tužni isterski pokrajini zadeva vse šolstvo res žalostna osoda. V prešlih dveh letih preselilo se je mnogo slovenskih učiteljev v sosedne dežele, kakor: v Goriško i Kranjsko; gredo namreč s trebuhom za kruhom. V Gorenji Istriji, koder bivajo zgolj Slovenci po rodu in jeziku, vverstene so vse šole v tretji plačalni razred z letno plačo 300 gld. Saj temu se nikakor ne čudimo, kajti naši lahonški »otaci« v isterskem deželnem zboru, sturili so pri sklepu deželne postave od 30. marca 1870. tako, kakor jih je vodila značajna skerb »lahonstva« do nas Slovencev. —

V sedANJI draginji, mesto plače poboljšati ali zvišati, so ove nam pak znižali. Do sedaj smo imeli po 331 gld. fasioniranih; tōda šolnina pri vednem narastku številu otrok i prosta bera dvakrat v letu, donášalo je vse okoli 500 gl. na leto.

V deželnem zboru dne 19. novembra 1872. l. prenovili so deželno šolsko postavo s tem, da so učiteljske plače treh verst zvišali po 100 gld., namreč: 600, 500 in 400, podučiteljske pak 300 gld. V tej postavi prilastovati si je hotel »lahonski« deželni odbor prevažno pravico: — »imenovati i zbrati si šolskega kompetenta«. Zarad tega pritožil se je istriski deželni šolski svet pri ministerstvu in ta nij ove postave v sankcijo predložil.

Zoper mnogobrojno izseljevanje isterskih slovenskih učiteljev so pak naši lahonški »otaci« nič ne brigajo; to jim je kar »voda na njihov malin«. — Menijo le po ovi poti lahonstvo če dalje več vgnjezditi in slovenstvo spodrniti.

Mnogo časti in slave pak zasluži naš c. k. okrajni šolski nadzornik gosp. Andrej Sterk, župnik v Lovranu, kteri je vsem šolam volovskega okraja omislil in prevodil, »ruski stroj za računanje«.

Hvala njemu! Kadar bomo imeli zbor, sporočati Vam hočem, dragi sobratje, kaj o njem.*)

Fr. Waišel, učit.

Iz Ljutomera se piše Slov. Nar. to-le: Okrajni učiteljski zbor je bil v četrtek 16. aprila dobro obiskovan. Razpravljal je g. L. ustrahovalna pravila za národne šole kar bode tudi pri deželni učiteljski konferenciji na dnevnem redu. Zarad različnih misli navzočih učiteljev v poedinih oddelkih tega predmeta trajala je razprava jako dolga. Zarad tega je bilo zborovanje tudi popoludne. G. Pern. je tu o vinstvu govoril ter kazal novo moštno mero, destilovalnih z alkoholometrom in kislinometrom, katero temeljito in nazorno razlaganje je vsem dopadlo. Naposled je bil sprejet predlog g. L., da se deželni šolski svet naprosi, da »Normal-Lehrpläne« tudi v slov. jeziku izda. (O tem načertu se bode še le v prihodnjem zboru govorilo.) V odbor so bili izvoljeni g. g. Kril, Lapajne, Pernišek, Žerovnik.

»Der Lehrer als Staatsbeamter« o tem nasvetu oziroma o tej prošnji pipajo se še zdaj nemški listi. — Svoje misli o tem smo že povedali in povdarjali, da bi se učitelju — puščaje vse drugo na stran — materialno stanje javalno zboljšalo, ko bi bil državni uradnik. — Stvar je pa čisto naravna: učitelji, kateri so dobro plačani, nočejo od tega nič slišati, in raje ostanejo to, kar so sedaj; kateri so pa slabo, ali kakor je sedaj na Kranjskem prav nič plačani, si želé poboljšati svoje stanje, mislé si: Eno breme že tako nosim, dveh mi ne bo nihče nakladal. — Istina pa je, ko bi učitelji postali deržavni uradniki in iz c. k. blagajnic plačani, potem bi še ta prostost, katero sedaj vživajo, splavala po vodi; soseske bi še manj storile za šole, kakor storé sedaj. Le tam, kjer je nekako prostost in svoboda v pravih mejah, tam je pričakovati življenja in veselja pri delu.

Iz Ljubljane. *Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta dné 26. marca t. l.* — Gosp. Försterjeva pevska šola se predlaga sl. c. k. ministerstvu, da bi se smela rabiti po srednjih šolah. — Perva deželna konferencija bode letos jesen o šolskih praznikih, k tej konferenciji pošilja Litija in Černomej po 1, Postojna, Kočevje in Kranj po 3, drugi šolski okraji pa, po 2 odbornika. — C. k. šolskemu svetu v Planini se priporoča, da gleda na to, kako bi se 2 razredna šola v Cerknici spremenila v 3 razredno, ali da bi se napravila tam 1 razredna dekliška šola, in da bi otroci bližej imeli v šolo, naj se Rakec všola na Uneč in Martinjak pa v Grahovo; c. k. okrajnemu šolskemu svetu za okol. ljubljansko se naroča, naj skerbi zato, da bi se na Verhniki napravilo novo šolsko poslopje, in naj o tem sporoča; učiteljem naj se dalej strogo naroča, da vradne spise v redu po postavi spisujejo. — Šole v Zagradcu in Podgradom (Maichau), šolski okr. v Rudolfovem, se vverste v 4 plač. razred in učitelja bota imela po 400 gld. — Podučiteljska služba v Kranji se spremeni v učiteljsko s 400 gl. letne plače. — Prošnja c. k. okr. šolskega sveta v Rudolfovem za donesek k zidanju šole v Ambrusu se verne nazaj z opombo, da naj se tla v šolski izbi popravijo. — Določi se, da le stalno vmestjeni učitelji in podučitelji s spričalom učiteljske sposobnosti odrajtujejo davek od svoje plače po §. 81. dežl. post. dné 29. aprila l. 1873., in taki plačujejo precej 1. leto, ko dobivajo novo plačo po 12 %. — Vkrene se potrebno, da se razglasi postava o ponavljalnih šolah, katero so svitli cesar poterdili. — Šolska občina v Strugah dobiva 200 gl. za šolo. — Za pregledovanje šolskih krajev in vverstenja všolanih vasi v druge šole, se predpisujejo posebni obrazci, kateri se razpošiljajo okrajnim šolskim svetom. — Da se zedinijo zastran izplačevanja učiteljskih plač po davkarijah, sestavi se komisija iz zastopnikov denarnega ravnateljstva (Finanzdirektion), kranjskega deželnega zastopa in c. k. dež. šolsk. svetovilstva. — Posvetovalo se je, kaj se ima poročevati zastran šole v Idriji sl. c. k. poljedelskemu ministru o načertu, kateri je izdelalo c. k. rudarsko ravnateljstvo v Idriji.

— *Kako se učiteljem po deželi godi*, nam pove sledeče pismo, kinam je došlo te dni iz Kodarjev.

Dragi prijatelj! Ker sem še tudi jaz med tistimi, ki niso plačali letnine za vdovsko društvo, prosim imejte poterpljenje z menoj, saj dosedaj sem zmiraj redno plačeval, ali letos je pa že tako, da ne morem. Prav z veseljem smo lansko leto kranjski učitelji pozdravili novo šolsko postavo, nadejajè se, da bomo imeli berž vse žepe z stotaki nabasane, pa žali Bog ukanili smo se.

Dobili smo v našem okraju od okrajnega šolsk. sveta že po dve nakaznici, da bomo dobivali pri davkariji denar, pa do sedaj sim le samo za en mesec dobil plačo in že gre sedmi mesec šolskega leta h koncu.

Pri nas so šolnino od pol leta že plačali in tudi tiste procente, ki na davke spadajo, je že veliko kmetov plačalo za celo leto, zatoraj sim mislil, da je denarja že toliko v kasi, da nam bodo te zaslužene krajcarje plačali.

Napotim se pretečeni četrtek k davkariji z pobotnico, da bi dobil za sebe in za soseda denar, ali davkar pravi: danes ne dobite nič! Na moje vprašanje, zakaj da ne, se osorno reče: Pojte v Ljubljano prašat zakaj, od tam je vse vstavljeno! Čudno je to, da višji gosposka ravno takrat to reč vstavi in pre-narejati misli, ko smo učitelji v naj večjim pomanjkanji denara, in bi lahko že zdavnej denar imeli, kar smo zaslužili, ker bo že skoraj eno leto stara ta postava. In zdaj, če bodo spet pre-narejali vse rajtenge, Bog vedi kedaj še kaj bo. Da bi nam saj to plačali, kar imajo denarja noter pobranega, bi že bilo nekaj, pa še tega ne dajo. To je neumno in škoda, da so učitelji mežnarije popustili ali

popustiti morali, in eni še tudi orglarijo. Ko bi jaz še postrani nič ne prislužil, tako bi mi bilo obupati, ker imam družino i. t. d. I. I., učitelj.

Odgovor. Dolgo bode še trajalo, preden se bode velikanska mašina, ki jo je stvarila deželna postava dne 29. aprila l. 1873., začela gibati, kajti vsa kolesa, vódi, stebri itd. leže še razmetani; vse tako, kakor pri urarji, ko popravljaja uro, samo s tem razločkom, da ta naglo sestavi razderti stroj in vé, kako se bode gibal, učitelji in šolske oblasti pa menda še ne sanjajo, kakošne priprave in poprave bode potreba, da se sestavi ona mašina, ki naj materijalno stanje učiteljem stalno uredi. Toliko je gotovo, da skora nihče nima niti časa, niti poguma, resno lotiti se dela, da bi postavne določbe oživele. Zato in le zato moramo učitelji terpeti. Sicer pa se nekoliko, pa le nekoliko, obrača na boljše, kajti deželni zaklad je odperl svoje predale in ponuja posojila, dokler mu denarja ne zmanjka (to dobro pomnite). C. k. okr. šolski sveti naj le prosijo za izposojila in učitelji bodo oti smerti za lakoto. Slavní dež. šol. svét je prišel okrajnim šol. svetom na pomoč in jim dal obrazce, katere imajo napolniti s števkami zadevajočim celoletne učiteljeve dohodke, zaslužke od 1. novembra 1873. do konec aprila, maja, ali tudi junija *) l. l. itd. Kdor je pozneje službo nastopil, dobi izplačano od 1. dne tistega mesca, ki sledi nastopnemu dnevnu, če učitelj ni pričel službo ravno 1. dne. Razume se, da so pomnoženi kraj. šol. sveti dali od sebe že predpisane šolske prěliminare (pro-račune), verh tega pa tudi izkazali, ali so učitelji že kaj dobili, ali ne. Mogoče je, da so učitelji sprejeli kaj »na brado« iz občinske blagajnice, tudi to naj se zapiše v one obrazce. No, pa to je delo, ki ga ima okr. šol. svét rešiti.

Kaj so okrajni šolski sveti že storili v tej zadevi, zvedo učitelji lahko po svojih zastopnikih, ki sede v okraj. svétu. Ako so se domači šol. svetovalci svoje dolžnosti znebili, to vedo učitelji sami naj bolje in je njih dolžnost, ali pomagati jim, ali pa jim prigovarjati. Ako ta dela še rešitve čakajo, potem tudi okraj. šol. sveti ne morejo izposojila dobiti, in učitelji bodo še nekaj časa zdihovali pri »suhem«. — Dokler se ne bodo poberali razni šolski dohodki, odrajtovali davkarijam in zgotovili okraj. šol. zakladi, toliko časa pa se ne more govoriti o vredjenih plačah. To, kar učitelji tudi po novem kopitu sedaj dobé, ali bodo dobili, to je le rešilna verv, ki se verže potopljajočemu v vodo, da se pogina reši.

Iščimo sedaj le pomoči pri okraj. šol. svetih; ti jo morejo po gori ome-njeni poti deliti, ker so tudi druge zapreke že zelo odstranjene. Kako se bodo davkarije pri izplačevanji vedle, to še ne vemo gotovo; kajti njim za herbtom stoji finančna direkcija in ta se zaradi kontrole pri šol. zakladih nekaj merzuje, kar ji pa ni v zlo šteti, ker se šol. občine ne vjemajo z davkarskimi in ka-stralnimi občinami.

— Za učiteljsko spraševanje dne 9. aprila se jih je oglasilo 9; prišlo jih je 7; iz Ljubljane g. g. T. Graf in F. Scherer, zač. učitelja na protestantovski šoli; Anton Stuhec, zač. učit. na Humu pri Ormužu, in Ferd. Kaliger, zač. podučit. v Sevnici; potem gne.: Ludmila Klemenčič, učiteljica na vadnici v Ljubljani, za meščanske šole; Marija Krašner iz Radgone in Franciška Verné iz Ljubljane. — 4 so dobili pričalo s št. 2.; 2 s št. 3. in 1 s št. 4.

— Pripravljalni tečajji za obertno šolo. Meseca maja se začenja pri mestnih šolah podučevanje za tiste rokodelske učence, ki se ne morejo sprejeti v obertno šolo, ker premalo znajo. Poduka bo vsak teden po 5 ur.

*) Bolje za več mescev, da ni treba potem zopet izposojila (Vorschuss) prositi.

— † Anton Amschl, nadučitelj in vodja šestrazredne ljudske šole v Ptuj, je bil v sredo 22. mal. travna pokopan. Rojen je bil 14. sušca 1816. l. v Mureku (Mureck) in je služboval od 1. listopada 1. 1835. Leta 1851. je prišel na takratno glavno, sedaj ljudsko šolo v Ptuj za učitelja. Kako je on obče spoštovan bil, to je pokazal njegov sprevód, ktereга se je vdeležila velika množica Ptujskih prebivalcev vsakoršne verste. Spremljali so umerlega tudi g. g. profesorji tukajšne realne gimnazije, mestni učitelji in učiteljice, učitelji slovenske šole »okolice Ptujске«, učitelji iz Ormuža, Rogatca, št. Lenarta v s. g., od Velike nedelje, št. Lovrenca v s. g., št. Andraša v s. g., Vurberga, Dornave, Polensaka, sv. Marjete, sv. Marka, št. Vida in mladina mestne ljudske šole, privatnih deklških šol in realne gimnazije. Mestni učitelji so v imenu učiteljev Ptujскеga okraja položili ranjkemu na trugo lep venec z dvema belima trakoma, katera sta imela napis: »Die Lehrerschaft — Ihrem Collegen.« Navzočni učitelje so s pomočjo (Mitwirkung) Ptujskega pevskega društva umerlemu tovarišu zapeli «nagrobnico» (Quartett: O, ruhe sanft!) R. I. P.!

— V tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovci je prišla na svitlo važna knjiga Abecednica s podobami za čitanje in štetje.« Risal i pisal And. Fr. Žnidarčič, vikar pa c. k. okr. šol. nadzornik tominski. Ta knjiga ni nič podobna našim Abecednikom, ampak je nekaj posebnega. Ona obstoji, rekel bi, iz treh oddelkov; v 1. govori o novih, za slovensko abecedo potrebnih pismenih, v 2. uči čitati, v 3. številiti. V 2. oddelku ima «Abecednica» 22 čednih podob, in vaje v številjenji. »Abecednica« velja v tiskarnici družbe sv. Mohora 30 kr. a. v.

— Iz Istrije. G. Andrej Zorc, dosluženi učitelj v Hrušici, je umerl v teržaški bolnišnici, kamor se je bil lani m. oktobra preselil. R. I. P.!

Iz Rateč na Dolenjskem se nam piše, da je tam umerl 18. p. m. Tavzes, bivši učitelj, pa že zarad bolezní dve leti brez službe in tedaj tudi brez plače. To je tisti učitelj, katerega je vdovsko društvo že 2 leti podpiralo.

Razpis učiteljskih služeb:

Dve učiteljski službi na novih ljudskih šolah v Zagracu in v Podgradu (Maichau) z letno plačo od 400 gld. se razpišete v stanovitno podelitev. Prositelji za eno ali drugo teh služeb naj prošnje, kterim imajo dokazna pisma priložiti, do 20. majnika tu-sem izročé. — C. k. okrajni šolski svet v Rudolfovem 18. aprila 1874. C. k. okrajni glavar kot predsednik: *Ekel*.

— Učiteljeva služba v Velesovem, šl. okraj kranjskega, razpisuje se v stalno vmestjenje. — Plače je 400 gl. in stanovanje. Prošnje pri krajnem šolskem svetu v Velesovem (Michelstetten) do konca maja 1874. l.

Na Štajarskem. Na 3 razredni ljudski šoli pri sv. Jurji pod Rifnikom se oddaja učiteljska služba, plače je 500 gld. in prosto stanovanje. Prošnje do 15. maja pri krajnem šolskem svetu pri Št. Jurji (St. Georg a. d. Südbahn).

Listnica »N. šole«. — Gosp. A. Einspieler pristopi k društvu in plača vstanovnine 20 gl., za imenik pa 1 gl. Hvala! — Šola v Artiču 1 gld. — Udom vdovsk. društva: Odbor Vam ne bo delal krivice, a forma se mora varovati. — Gsp. Nikolaj Stanonik, 6 gl. za l. 1874. — Leopold Božič, 6 gld. za l. 1874. — Slov. učit. društvo: Gg. Matija Šusteršič iz Vidma za l. 1873. in 1874. à 1 gl. Anton Cvenkel iz Sevnice 1 gl. A. Stuhec iz Huma 1 gl.; in več učiteljev in neučiteljev iz Kranjskega zastalo letnino, vsega skupaj 27 gl. — Tov. dopis. Hvala za poslano! Pride vse na versto.